

Päähaku, kotimaisten kielten ja kirjallisuuksien kandiohjelma: pohjoismaiset kielet (ruotsi toisena kotimaisena kielenä)

Valintakoe 26.5.2017

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita nimesi ja henkilötunnuksesi jokaiselle sivulle, vaikka et ko. sivun tehtävään vastaisikaan.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

Tämä sivu on yliopiston merkintöjä varten. Älä tee tälle sivulle omia merkintöjäsi.

POHJ 1234

Osa 1 (0–50 p.)

Tämä osa sisältää tehtäviä, joilla mitataan kuinka hyvin hallitset julkaisussa ”Nordens språk med rötter och fötter” esitetyt tiedot ja osaat soveltaa niitä.

Del 1 (0–50 p.)

Denna del innehåller uppgifter som mäter hur väl du behärskar och kan tillämpa innehållet i ”Nordens språk med rötter och fötter”.

Tehtävä 1.1 (0–13 p.)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin suomeksi tai ruotsiksi.

Uppgift 1.1 (0–13 p.)

Besvara följande frågor på finska eller på svenska.

Förklara vad som menas med fornnordiska (norrönt) och urnordiska? (0–2 p.)

Vad innebär vågmodellen? (0–2 p.)

Följande ord presenteras och förklaras i ”Nordens språk med rötter och fötter”. Förklara varför det finns likheter och olikheter. (0–3 p.)

	norska	danska	svenska
1.	spørje/spørre	spørge	fråga
2.	stilling	stilling	läge
3.	oppdage	opdage	upptäcka

Vad karakteriserar ett standardtalspråk? (0–3 p.)

Nämn samhälleliga och kulturella faktorer som kan anses vara viktiga för att bevara samiska språk som levande språk. (0–3 p.)

Tehtävä 1.2 (0–12 p.)

Yhdistä väittämät oikeaan kieleen kirjoittamalla oikea kirjain väittämän jälkeiseen ruutuun. Voit käyttää jokaista kieltä vain kerran ja listassa on ylimääräinen kieli joka ei vastaa väittämiä.

Uppgift 1.2 (0–12 p.)

Para ihop rätt påstående med rätt språk genom att skriva rätt bokstav i rutan efter påståendet. Varje språk kan användas bara en gång och det finns ett extra språk i listan som inte motsvarar något påstående.

- A. danska
- B. finska
- C. färöiska
- D. isländska
- E. norska
- F. samiska
- G. svenska

1. Språket har ett speciellt pronomen för en grupp med personer av olika kön.
2. Substantiven i språket böjs i fyra kasus.
3. Verben i språket har en form för tvåtal.
4. Språkets negationsord kan ses som ett verb.
5. Språket har två tonaccenter.
6. Språket kan skrivas enligt två olika normer.

Tehtävä 1.3 (0–25 p.)

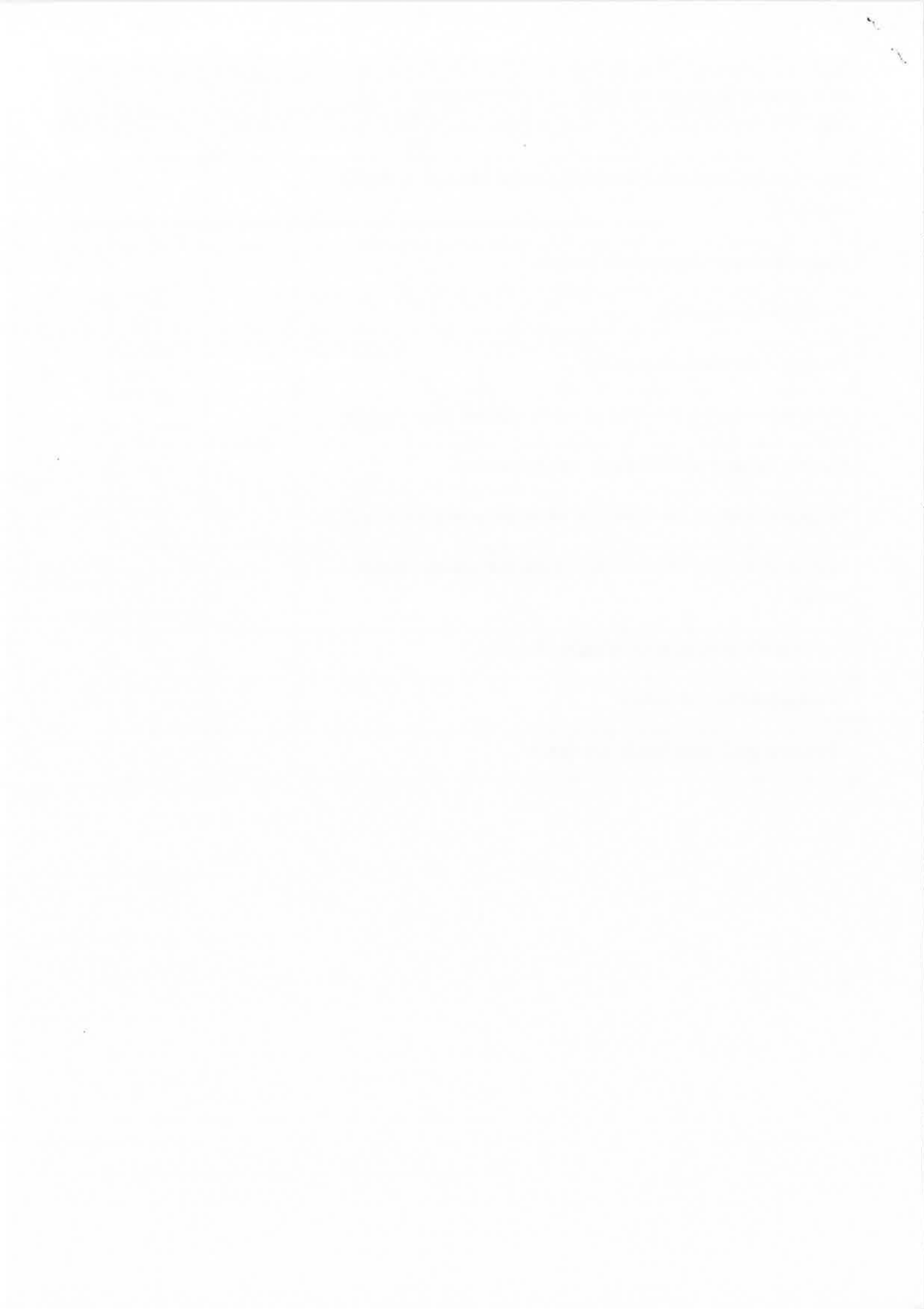
Alla on 25 väittämää. Merkitse rastilla kunkin väittämän kohdalle, onko se totta vai ei totta. Väittäminen on totta tai ei totta sen mukaan, mitä koekirjallisuudessa esitetään. Jokainen oikea vastaus antaa 1 pisteen, väärä vastaus tai vastaukseton kohta 0 pistettä.

Uppgift 1.3 (0–25 p.)

Nedan finns 25 påståenden. Markera med ett kryss vid varje påstående om det är sant eller inte sant. Påståendet är sant eller inte sant utgående från vad som står i provlitteraturen. För varje rätt svar får du 1 poäng, för fel svar eller inget svar 0 poäng.

Väite Påståendet	Totta Sant	Ei totta Inte sant
Finskan är ett uraliskt språk.		
Språken i Norden är danska, svenska, norska, färöiska och isländska.		
Lingua franca är ett modersmålsspråk.		
Talare av ett litet språk förstår bäst andra språk.		
Importord påvisar släktskap mellan språken.		
Alla som bor i ett dialektkontinuum förstår varandras tal.		
Standardspråket har hög status.		
Nordskandinaviska och sydsksandinaviska delar inbördes förståelse.		
Tjockt l och mjuka konsonanter spreds genom dialektkontakt.		
Tungrots-r används allt mer i Norge.		
Urnordiskan år 500 och år 1000 var rätt lika.		
Futhark betyder runsten.		
Den äldre och yngre runraden hade lika många tecken.		
Uppdelningen i väst- och östnordiska skedde ca år 500.		

Uppdelningen i nord- och sydnordiska berodde främst på att danskan förändrades.		
Hårda konsonanter är typiska för danskan.		
Tonem betyder tonaccent.		
Fonologi är det samma som ljudlära.		
För språkförståelse är det viktigt att uttalet i språken liknar varandra.		
Normän förstår de andra skandinaviska språken bäst.		
De lågtyska lånorden har så gott som försvunnit ur de nordiska språken.		
Med stamträdsmodellen kan vi förklara genetiskt släktskap mellan språken.		
De östersjöfinska språken har inbördes förståelse.		
Vokalharmoni betyder ljudlära.		
I finskan är ljudlängden betydelseskiljande.		

Osa 2 (0–50 p.)

Tämä osa sisältää tehtäviä, joilla mitataan kuinka hyvä kielitaitosi on ja kuinka hyvin hallitset kieliopin.

Del 2 (0–50 p.)

Denna del innehåller uppgifter som mäter hurdana språkkunskaper du har och hur väl du behärskar grammatiken.

Tehtävä 2.1 (0–15 p.)

Poimi tekstistä sana tai ilmaus, joka vastaa seuraavalla sivulla listattuja kieliopillisia termejä 1–15, alleviivaa kyseinen sana tai ilmaus tekstiin ja kirjoita alleviivaamasi tekstikohta riville termin perään.

Uppgift 2.1 (0–15 p.)

Plocka ut ur texten ett ord eller ett uttryck som motsvarar de grammatiska termerna i punkterna 1–15 som är listade på följande sida, stryk under ordet eller uttrycket i fråga i texten och skriv in det understrukna textstället på raden eller termen.

Mänskligt språk kan ha existerat i 50 000 år eller mera, men det är endast under en mycket kort tid av det mänskliga språkets historia som det förekommit någon form av skrift. Med hjälp av skriften kan man förmedla och bevara information utöver här och nu. Många språk saknar skriftspråk, men i skriftlösa kulturer brukar den muntliga traditionen leva stark. Till exempel våra äldsta lagar skrevs ner utgående från vad lagkunniga läste upp ur minnet.

Djurens kommunikation är mycket begränsad när vi jämför den med människans språkförmåga. Djurens märkliga kommunikativa förmåga beskrivs så här av Jean Craighead George i boken *Tala med djuren*.

Hur kan vi egentligen veta vad som händer till exempel i en hunds hjärna när han viftar på svansen? Vi kan aldrig se in i hans hjärna. Men vi kan heller inte se in i hjärnan på varandra. Hur kan jag veta om ni ser grön färg i samma nyans som jag? Det betydelsefulla är att hunden ser något och viftar på svansen.

Det vi skall titta efter är vad det är som gör hunden glad. Hunden viftar på svansen endast åt levande föremål – fjärilar eller människor – men aldrig åt livlösa eller döda föremål, inte ens ett ben. Detta säger något om hundar, även om vi inte kan komma med en exakt förklaring till vad de försöker tala om för en fjäril. När hundar viftar på svansen åt varandra närmar de sig varandra på ett vänskapligt sätt.

Vänskaplighet är alltså detsamma som glädje för hundar. Kanske de inbjuder fjärilar till lek.

Källa: *Orden vi ärvde* av Monica von Bonsdorff & Barbro Wiik, s. 171–173 (texten förkortad och bearbetad)

- 1 apuverbi (ett hjälpverb) _____
- 2 refleksiivipronomini (ett reflexivt pronomen) _____
- 3 persoonapronomini subjektina (ett personligt pronomen som subjekt) _____
- 4 substantiivi, joka on yhdyssana (ett sammansatt substantiv) _____
- 5 ett-sukuinen substantiivi (ett substantiv i ett-genus/neutrum) _____
- 6 sivulause (en bisats) _____
- 7 prepositiolauseke (en prepositionsfras) _____
- 8 infinitiivi (en infinitiv) _____
- 9 ajan ilmaus adverbiaalina (ett tidsuttryck som adverbial) _____
- 10 adjektiivi superlatiivimuodossa (ett adjektiv i superlativ) _____
- 11 kysyvä adverbi (ett frågande adverb) _____
- 12 partisiipin presens (ett presensparticip) _____
- 13 verbi s-passiivissa (ett verb i s-passiv) _____
- 14 partisiipin perfekti (ett perfektparticip) _____
- 15 substantiivin genetiivimuoto (en genitivform av ett substantiv) _____

Tehtävä 2.2 (0–10 p.)

Taivuta seuraavat verbit preseensissä, imperfektissä ja supiinissa. Verbi *finnas* on taivutettu malliksi.

Uppgift 2.2 (0–10 p.)

Böj följande verb i presens, imperfekt (preteritum) och supinum. Verbet *finnas* har böjts som modell.

Ex.	Infinitiv	presens	preteritum	supinum
	finnas	finns	fanns	funnits
	skriva			
	tåla			
	diskutera			
	besluta			
	le			
	bygga			
	nå			
	erbjuda			
	gå			
	hinna			

Tehtävä 2.3 (0–5 p.)

Täydennä aukkoihin puuttuvat sanat.

Uppgift 2.3 (0–5 p.)

Fyll i de ord som saknas i texten.

Välkommen! _____ (astua sisään). Kan vi sitta _____ (keittiö)? Jag har bakat _____ (mustikkapiirakka) som vi kan ha med kaffet. Tog du med dig _____ (paperit) från _____ (kokous) i går?

Tehtävä 2.4 (0–10 p.)

Täydennä oikeat prepositiot aukkoihin

Uppgift 2.4 (0–10 p.)

Fyll i rätt prepositioner i luckorna.

Mödra- och barnrådgivningsverksamheten bygger _____ en grundläggande idé _____ förebyggande och hälsofrämjande arbete till stöd _____ barn och föräldrar. Idén utvecklades bland annat _____ Sofie Mannerheim och Arvo Ylppö. Sofie Mannerheim, som utbildat sig _____ sjuksköterska i England, önskade stödja ensamma mödrar och deras barn. Idéerna var starkt förankrade _____ social rättvisa. Hur som helst, den första rådgivningen startade 1922 _____ Mannerheims Barnskyddsförbunds regi _____ en vedkällare i arbetarkvarteret _____ Andra linjen 19. Mycket snart kunde man konstatera att barndödligheten, som var mycket hög i vårt land, sjönk då mammorna fick råd _____ hur de skulle sköta sina små.

Källa: Hbl 30.3.2017. Texten har förkortats.

Tehtävä 2.5 (0–10 p.)

Käännös. Alla on otteita kahdesta tekstistä jotka on julkaistu sekä suomeksi että ruotsiksi. Tehtäväsi on täyttää ruotsinkielisen tekstin aukkokohdat niin, että teksti vastaa sisällöllisesti suomenkielistä tekstiä. Käännökselläsi sinun tulee lisäksi osoittaa, että osaat tuottaa kieliopillisesti ja viestinnällisesti hyväksytyä ruotsin kieltä. Ruotsinkielisestä tekstistä puuttuvat kohdat on tummennettu suomenkielisestä tekstistä. Aukko kohtien [1] – [8] käännösratkaisut antavat 0–1 pistettä, ja aukkokohdan [9] käännös 0–2 pistettä. Tehtävä voi antaa yhteensä 10 pistettä.

Uppgift 2.5 (0–10 p.)

Översättning. Nedan finns utdrag ur två texter som publicerats på både svenska och finska. Din uppgift är att fylla i luckorna i den svenska texten så att texten innehållsmässigt motsvarar den finska texten. Därtill ska du med din svenska översättning visa att du kan producera grammatikaliskt och kommunikativt acceptabel svenska. De ställen som saknas i den svenska texten har angetts med fetstil i den finska texten. Översättningarna i luckorna [1] – [8] ger 0–1 poäng, medan översättningen i lucka [9] ger 0–2 poäng. Det sammanlagda poängantalet uppgiften kan ge är 10 poäng.

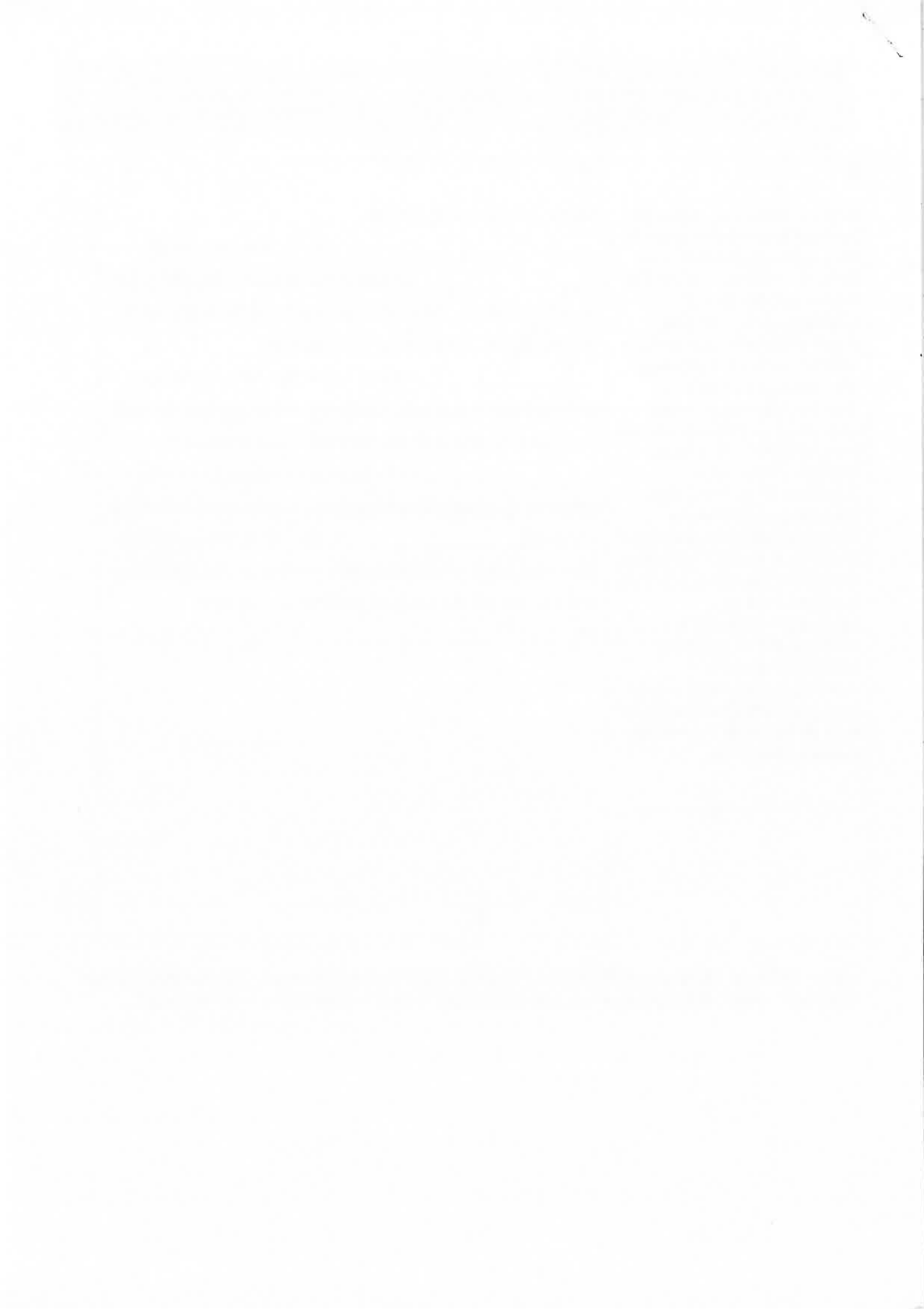
<p>Kotoa muuttajan opas</p> <p>I Kotoa muuttaminen on suuri askel kohti itsenäisyyttä sekä todella tärkeä osa kehitysprosessissa kohti aikuisuutta. [1] Oma koti tuo vapautta, mutta myös vastuuta. Laadit itse omat sääntösi ilman kenenkään toisen määräyksiä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että siivoat, [2] valmistat ruokasi, peset vaatteesi ja maksat laskusi itse.</p> <p><i>Asunnon hankkiminen</i></p> <p>On tärkeää miettiä [3] etukäteen millaista asuntoa etsit. Markkinoilla on useita erilaisia asumismuotoja, kuten vuokra-asunto, omistusasunto tai opiskelija-asunto.</p>	<p>Flytta hemifrån-guide</p> <p>I Att flytta hemifrån är ett stort steg mot självständighet, en väldigt viktig del i utvecklingsprocessen att bli vuxen. [1] _____ betyder frihet, men också ansvar. Nu är det egna regler som gäller och det är heller ingen som säger åt dig att göra si eller så. Det betyder också att det är du som städar, [2] _____, tar hand om tvätten och betalar räkningarna.</p> <p><i>Ordna bostad</i></p> <p>Det är viktigt att [3] _____ fundera på hurudan bostad du är ute efter. Det finns ju flera olika boendeformer, så som hyresbostad, egen bostad eller studentbostad.</p>
--	--

II

Kotoa muuttaminen saattaa [4] **herättää monenlaisia tunteita**. Oma vapaus ja päätöksenteon mahdollisuus saattaa tuntua [5] **todella upealta**. Ei enää vanhempia, jotka kertovat sinulle mitä sinun tulee tehdä ja milloin. On hauskaa [6] **ottaa itse vastuuta** asioista ja olla aikuinen. Myös oman kodin laittaminen on mukavaa, kun saa itse päättää millaiset verhot haluaa, tai mihin sohva sijoitetaan. Tilanne voi tuntua samanaikaisesti [7] **hyvin vapauttavalta** ja hauskalta sekä tylsältä ja vaikealta. Voit tuntea koti-ikävää, ahdistusta ja pelkoa, kun et asu enää [8] **lapsuudenkodissasi**. On tavallista, että nämä tunteet vaihtelevat ja tulevat vuorotellen. Voit tuntea olevasi tunteiden vuoristoradassa, mutta tämä [9] **on täysin luonnollista uudessa tilanteessa**.

II

Då du flyttar hemifrån kan [4] _____ . Det kan vara [5] _____ att äntligen få bestämma allt själv, frihet. Inga föräldrar som säger vad du skall göra och du får äta vad du vill, när du vill. Det kanske är roligt att få [6] _____ och vara vuxen. Och roligt att äntligen själv få skapa ett eget hem, bestämma hurdana gardiner det skall vara och var soffan skall stå. Samtidigt som det känns [7] _____ och roligt kan det också kännas tråkigt och svårt. Kanske du känner hemlängtan, oro och rädsla över att inte bo [8] _____ längre. Det är vanligt att de här känslorna ändras och förekommer om vartannat. Det kan kännas som om dina känslor åker bergochdalbana, men det är [9] _____ .

Urvalsprovet 2017 Modellsvar

Osa 1 (0-50 p.)

Tämä osa sisältää tehtäviä, joilla mitataan kuinka hyvin hallitset julkaisussa ”Nordens språk med rötter och fötter” esitetyt tiedot ja osaat soveltaa niitä.

Del 1 (0-50 p.)

Denna del innehåller uppgifter som mäter hur väl du behärskar och kan tillämpa innehållet i ”Nordens språk med rötter och fötter”.

I Modellsvaret avser sidhänvisningarna sidorna i ”Nordens språk med rötter och fötter”.

Tehtävä 1.1 (0–13 p.)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin suomeksi tai ruotsiksi.

Uppgift 1.1 (0–13 p.)

Besvara följande frågor på finska eller på svenska.

Förklara vad som menas med fornnordiska (norrönt) och urnordiska? (0–2 p.) [s. 32–33]

Norrönt är det samma som fornnordiska och då menas språket i Norge och på Island 900–1350 e Kr.

Urnordiskan är den äldsta formen av germanska språk som vi har konkreta vittnesbörd om i form av skriftliga minnesmärken som kallas runor. Runinskrifterna under 200–500-talet skrevs på urnordiska.

Poäng ges inte om man inte kan visa att det är frågan om olika språk, inte kan visa vilket språk som är det äldre eller om man uppenbart har missförstått.

Vad innebär vågmodellen? (0–2 p.) [s. 46–51 ff.]

Vågmodellen är ett alternativ till stamträdsmodellen (som påvisar genetiskt släktskap mellan språk). Johannes Schmidt (1843–1901) är upphovsmannen till vågmodellen.

Vågrörelsen avser en språklig förändring eller innovation som sprider sig genom ett dialektområde eller språksamhälle. Vågmodellen illustrerar hur språkförändringar sprider sig och ger bevis genom dialektkartorna: folk som har kontakt med varandra talar likartat medan folk som inte har kontakt med varandra talar på ett annat sätt. Exempel på språkliga fenomen som spridits genom vågmodellen är tjockt l, mjuka konsonanter och tungrots-r

För att få fulla poäng måste det framgå av svaret att det är ett språkligt drag eller en språkförändring som sprids genom kontakt på ett sätt som liknar en vågrörelse.

Följande ord presenteras och förklaras i "Nordens språk med rötter och fötter". Förklara varför det finns likheter och olikheter. (0–3 p.) [s. 67–68]

	norska	danska	svenska
1.	spørje/spørre	spørge	fråga
2.	stilling	stilling	läge
3.	oppdage	opdage	upptäcka

I "Nordens språk med rötter och fötter" förklaras orden på följande sätt:

1. orden på rad ett har lånats in i norska och danska från norrönt (fornordiskan) men till svenskan från lågtyskan.

2. orden på rad två har lånats in i norska och danska från lågtyskan men till svenskan har ordet "läge" kommit från gammalsvenskan.

3. orden på rad tre har lånats in från lågtyskan, men norskan och danskan lånade in ett ord medan svenskan lånade in ett annat.

Poäng ges för en korrekt analys och för följande element i svaret: i svaret noteras att det handlar om lånord, i svaret nämns de olika språken som lånat ut ord (norrönt/fornordiska, gammalsvenska, lågtyska), i svaret noteras att norskan och danskan har ett liknande skriftspråk av historiska och politiska orsaker.

Poäng ges inte för en beskrivning av generella olikheter och likheter mellan språken och allmänna språkliga förändringar.

Vad karakteriserar ett standardtalspråk? (0–3 p.) [s. 40–41]

(Standardtalspråk är inte samma sak som standardspråk.) Ett standardiserat talspråk är en varietet som är nära knuten till skriftspråket. Det innebär att det finns normer för det, både i tal och i skrift. Oftast är standardtalspråket knutet till ett större enhetligt område som en nationalstat. Standardtalspråket har av sociala orsaker högre prestige än andra varieteter. Det används av en ekonomisk och politisk elit i huvudstaden. Standardtalspråket bygger på en idé om det enda korrekta språket, det som vanligen avses när man talar om ett talat språk, dvs. inte dialekt.

Ett poäng kan ges om det i svaret konstateras att standardtalspråket förstås av alla i landet, trots att det inte nämns i "Nordens språk med rötter och fötter".

Nämn samhällliga och kulturella faktorer som kan anses vara viktiga för att bevara samiska språk som levande språk. (0–3 p.) [s. 107 ff.]

När användningen har ökat i fler domäner än hemmet och renskötselnäringen har samiskans ställning stärkts. Faktorerna som bidrar till att bevara samiska språk som levande språk är till exempel

1. kultur och medier, dvs. tv (nyhetssändningar), tidningar och annan massmedia samt jojk, musik, dikter och litteratur.
2. skola och utbildning, undervisning på samiska ges inte enbart i grundskolan utan också i folkutbildningen, gymnasieskolan, sameskolorna och på universitetet.
3. samhällligt erkännande genom lagstiftning och rätten att använda samiska i myndighetskontakter.
4. sametinget, det samiska språkrådet och annan samhälllig synlighet från översättning av dokument till att språket syns på skyltar och på kartor.

Poäng ges inte för svar som behandlar varför samiska språk ska bevaras eller för svar som beskriver samiska språk, eftersom frågan gäller faktorer som bevarar samiska språk.

Tehtävä 1.2 (0–12 p.)

Yhdistä väittämät oikeaan kieleen kirjoittamalla oikea kirjain väittämän jälkeiseen ruutuun. Voit käyttää jokaista kieltä vain kerran ja listassa on ylimääräinen kieli joka ei vastaa väittämiä.

Uppgift 1.2 (0–12 p.)

Para ihop rätt påstående med rätt språk genom att skriva rätt bokstav i rutan efter påståendet. Varje språk kan användas bara en gång och det finns ett extra språk i listan som inte motsvarar något påstående.

- A. danska
- B. finska
- C. färöiska
- D. isländska
- E. norska
- F. samiska
- G. svenska

1. Språket har ett speciellt pronomen för en grupp med personer av olika kön.
2. Substantiven i språket böjs i fyra kasus.
3. Verben i språket har en form för tvåtal.
4. Språkets negationsord kan ses som ett verb.
5. Språket har två tonaccenter.
6. Språket kan skrivas enligt två olika normer.

C (D)
D
F
B (F)
G (E)
E

Rätt svar ger 2 poäng och poäng har även getts för de alternativ som står i parentes ovan.

Rätt svar:

Språket har ett speciellt pronomen för en grupp med personer av olika kön.	färöiska
Substantiven i språket böjs i fyra kasus.	isländska
Verben i språket böjs i tvåtal.	samiska
Språkets negationsord kan ses som ett verb.	finska
Språket har två tonaccenter.	svenska
Språket kan skrivas enligt två olika normer.	norska

Tehtävä 1.3 (0–25 p.)

Alla on 25 väittämää. Merkitse rastilla kunkin väittämän kohdalle, onko se totta vai ei totta. Väittämä on totta tai ei totta sen mukaan, mitä koekirjallisuudessa esitetään. Jokainen oikea vastaus antaa 1 pisteen, väärä vastaus tai vastaukseton kohta 0 pistettä.

Uppgift 1.3 (0–25 p.)

Nedan finns 25 påståenden. Markera med ett kryss vid varje påstående om det är sant eller inte sant. Påståendet är sant eller inte sant utgående från vad som står i provlitteraturen. För varje rätt svar får du 1 poäng, för fel svar eller inget svar 0 poäng.

Väite Påståendet	Totta Sant	Ei totta Inte sant
Finskan är ett uraliskt språk.	x s. 75	
Språken i Norden är danska, svenska, norska, färöiska och isländska.		x s. 24
Lingua franca är ett modersmålsspråk.		x s. 26
Talare av ett litet språk förstår bäst andra språk.	x s. 25	
Importord påvisar släktskap mellan språken.		x s. 34
Alla som bor i ett dialektkontinuum förstår varandras tal.		x s. 35
Standardspråket har hög status.	x s. 40	
Nordskandinaviska och sydsksandinaviska delar inbördes förståelse.	x s. 45	
Tjockt l och mjuka konsonanter spreds genom dialektkontakt.	x s. 49	
Tungrots-r används allt mer i Norge.	x s. 50	
Urordiskan år 500 och år 1000 var rätt lika.		x s. 52
Futhark betyder runsten.		x s. 52
Den äldre och yngre runraden hade lika många tecken.		x s. 53–54
Uppdelningen i väst- och östnordiska skedde ca år 500.		x s. 55

Uppdelningen i nord- och sydnordiska berodde främst på att danskan förändrades.	x s. 56–57	
Hårda konsonanter är typiska för danskan.		x s. 57
Tonem betyder tonaccent.	x s. 58	
Fonologi är det samma som ljudlära.	x s. 65	
För språkförståelse är det viktigt att uttalet i språken liknar varandra.		x s. 66
Norrmän förstår de andra skandinaviska språken bäst.	x s. 70–72	
De lågtyska lånorden har så gott som försvunnit ur de nordiska språken.		x s. 67–68
Med stamträdsmodellen kan vi förklara genetiskt släktskap mellan språken.	x s. 69	
De östersjöfinska språken har inbördes förståelse.		x s. 75
Vokalharmoni betyder ljudlära.		x s. 82, 65
I finskan är ljudlängden betydelseskiljande.	x s. 83	

Sidhänvisningarna är till "Nordens språk med rötter och fötter".

Osa 2 (0-50 p.)

Tämä osa sisältää tehtäviä, joilla mitataan kuinka hyvä kielitaitosi on ja kuinka hyvin hallitset kieliopin.

Del 2 (0-50 p.)

Denna del innehåller uppgifter som mäter hurdana språkkunskaper du har och väl du behärskar grammatiken.

Tehtävä/Uppgift 2.1 (0-15 p.) Modellsvar

Mänskligt språk kan ha existerat i 50 000 år eller mera, men det är *endast under en mycket kort tid av det mänskliga språkets historia* som det förekommit någon form av skrift. Med hjälp av skriften kan man förmedla och bevara information *utöver här och nu*. Många språk saknar skriftspråk, men i skriftlösa kulturer brukar den muntliga traditionen leva stark. *Till exempel* våra äldsta lagar skrevs ner utgående från vad lagkunniga läste upp ur minnet.

Djurens kommunikation är mycket begränsad när vi jämför den med människans språkförmåga.

Djurens märkliga kommunikativa förmåga beskrivs så här av Jean Craighead George i boken *Tala med djuren*. Hur kan vi egentligen veta vad som händer *till exempel i en hunds hjärna* när han viftar på svansen? Vi kan aldrig se in i hans hjärna. Men vi kan heller inte se in i hjärnan på varandra. Hur kan jag veta om ni ser grön färg i samma nyans som jag? Det betydelsefulla är att hunden ser något och viftar på svansen. Det vi skall titta efter är vad det är som gör hunden glad. Hunden viftar på svansen endast åt levande föremål – fjärilar eller människor – men aldrig åt livlösa eller döda föremål, inte ens ett ben. Detta säger något om hundar, även om vi inte kan komma med en exakt förklaring till vad de försöker tala om för en fjärlil. När hundar viftar på svansen åt varandra närmar de sig varandra på ett vänskapligt sätt. Vänskaplighet är alltså detsamma som glädje för hundar. Kanske de inbjuder fjärilar till lek.

Källa: *Orden vi ärvde* av Monica von Bonsdorff & Barbro Wiik, s. 171–173 (texten förkortad och bearbetad)

Poimi tekstistä sana/ilmaus, jota kysytään kohdissa 1–15, alleviivaa se ja kirjoita riville. (Plocka ut ur texten ord/uttryck som tillfrågas i punkterna 1–15, strecka under och skriv på raden.)

- 1 apuverbi (ett hjälpverb): *kan, ha, brukar, skall, försöker*
- 2 refleksiivipronomini (ett reflexivt pronomen): *sig*
- 3 personapronomini subjektina (ett personligt pronomen som subjekt): *jag, vi, ni, de*
- 4 substantiivi, joka on yhdyssana (ett sammansatt substantiv): *skriftspråk, språkförmåga*
- 5 ett-sukuinen substantiivi (ett substantiv i ett-genus/neutrum): *språk, språkets, skriftspråk, minnet, djuren, föremål, ben, sätt*
- 6 sivulause (en bisats): *som det förekommit någon form av skrift, vad lagkunniga läste upp ur minnet, när vi jämför den med människans språkförmåga, vad som händer till exempel i en hunds hjärna när han viftar på svansen, när han viftar på svansen, om ni ser grön färg i samma nyans som jag, att hunden ser något och viftar på svansen, vad det är som gör hunden glad, som gör hunden glad, även om vi inte kan komma med en exakt förklaring till vad de försöker tala om för en fjäril, vad de försöker tala om för en fjäril, när hundar viftar på svansen åt varandra*
- 7 prepositiolauseke (en prepositionsfras): med *kursiv* i texten (prepositionsfras inom en annan prepositionsfras har streckats under)
- 8 infinitiivi (en infinitiv): *ha, förmedla, bevaka, leva, veta, se, titta, komma, tala*
- 9 ajan ilmaus adverbialina (ett tidsuttryck som adverbial): *i 50 000 år eller mera, endast under en mycket kort tid av det mänskliga språkets historia, aldrig*. Också följande bisatser: *när vi jämför den med människans språkförmåga, när han viftar på svansen, när hundar viftar på svansen åt varandra*
- 10 adjektiivi superlatiivimuodossa (ett adjektiv i superlativ): *äldsta*
- 11 kysyvä adverbi (ett frågande adverb): *hur, när*
- 12 partisiipin preesens (ett presensparticip): *utgående, levande*
- 13 verbi s-passiivissa (ett verb i s-passiv): *skrevs, beskrivs*
- 14 partisiipin perfekt (ett perfektparticip): *begränsad*
- 15 substantiivin genetiivimuoto (en genitivform av ett substantiv): *språkets, djurens, hunds, människans*

Tehtävä/Uppgift 2.2 (0-10 p.) Modellsvar

Infinitiv	presens	preteritum	supinum
skriva	skriver	skrev	skrivit
tåla	tål	tålde	tålt
diskutera	diskuterar	diskuterade	diskuterat
besluta	beslutar	beslutade	beslutat
	besluter	beslöt	beslutit
le	ler	log	lett
bygga	bygger	byggde	byggt
nå	når	nådde	nått
erbjuda	erbjuder	erbjöd	erbjudit
gå	går	gick	gått
hinna	hinner	hann	hunnit

Tehtävä/Uppgift 2.3 (0-5 p.) Modellsvar

Välkommen! _____ (astua sisään). Kan vi sitta _____ (keittiö)? Jag har bakat _____ (mustikkapiirakka) som vi kan ha med kaffet. Tog du med dig _____ (paperit) från _____ (kokous) i går?

1. Stig på/in! Kom in! 2. i köket 3. (en) blåbärspaj/blåbärspirog
4. pappren/papperen/papprena/papperna 5. mötet

Tehtävä/Uppgift 2.4 (0-10 p.) Modellsvar

Mödra- och barnrådgivningsverksamheten bygger på en grundläggande idé om förebyggande och hälsofrämjande arbete till stöd för barn och föräldrar. Idén utvecklades bland annat av Sofie Mannerheim och Arvo Ylppö. Sofie Mannerheim, som utbildat sig till sjuksköterska i England, önskade stödja ensamma mödrar och deras barn. Idéerna var starkt förankrade i social rättvisa.

Hur som helst, den första rådgivningen startade 1922 i Mannerheims Barnskyddsförbunds regi i en vedkällare i arbetarkvarteret på Andra linjen 19. Mycket snart kunde man konstatera att barndödligheten, som var mycket hög i vårt land, sjönk då mammorna fick råd om hur de skulle sköta sina små.

Källa: Hbl 30.3. 2017. Texten har förkortats.

Tehtävä/Uppgift 2.5 (0-10 p.) Modellsvar

Nedan finns utdrag ur två texter som publicerats på både svenska och finska. Din uppgift är att fylla i luckorna i den svenska texten så att texten innehållsmässigt motsvarar den finska texten. Därtill ska du med din svenska översättning visa att du kan producera grammatikaliskt och kommunikativt acceptabel svenska. De ställen som saknas i den svenska texten har angetts med fetstil i den finska texten. Översättningarna i luckorna [1] – [8] ger 0–1 poäng, medan översättningen i lucka [9] ger 0–2 poäng. Det sammanlagda poängantalet uppgiften kan ge är 10 poäng.

<p>Kotoa muuttajan opas</p> <p>I Kotoa muuttaminen on suuri askel kohti itsenäisyyttä sekä todella tärkeä osa kehitysprosessissa kohti aikuisuutta. [1] Oma koti tuo vapautta, mutta myös vastuuta. Laadit itse omat sääntösi ilman kenenkään toisen määräyksiä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että siivoat, [2] valmistat ruokasi, peset vaatteesi ja maksat laskusi itse.</p> <p><i>Asunnon hankkiminen</i></p> <p>On tärkeää miettiä [3] etukäteen millaista asuntoa etsit. Markkinoilla on useita erilaisia asumismuotoja, kuten vuokra-asunto, omistusasunto tai opiskelija-asunto.</p> <p>II Kotoa muuttaminen saattaa [4] herättää monenlaisia tunteita. Oma vapaus ja päätöksenteon mahdollisuus saattaa tuntua [5] todella upealta. Ei enää vanhempia, jotka kertovat sinulle mitä sinun tulee tehdä ja milloin. On hauskaa [6] ottaa itse vastuuta asioista ja olla aikuinen. Myös oman kodin laittaminen on mukavaa, kun saa</p>	<p>Flytta hemifrån-guide</p> <p>I Att flytta hemifrån är ett stort steg mot självständighet, en väldigt viktig del i utvecklingsprocessen att bli vuxen. [1] ___Ett eget hem/ Det egna hemmet_____ betyder frihet, men också ansvar. Nu är det egna regler som gäller och det är heller ingen som säger åt dig att göra så eller så. Det betyder också att det är du som städar, [2] ___lagar mat/ lagar din mat_____, tar hand om tvätten och betalar räkningarna.</p> <p><i>Ordna bostad</i></p> <p>Det är viktigt att [3] ___på förhandl i förväg_____ fundera på hurdan bostad du är ute efter. Det finns ju flera olika boendeformer, så som hyresbostad, egen bostad eller studentbostad.</p> <p>II Då du flyttar hemifrån kan [4] _____många olika känslor vakna till liv/ väcker många olika känslor/ det väcka många/ olika/ mångsidiga känslor_____. Det kan vara [5] ___otroligt skönt Här flera alternativ möjliga. Ska vara grammatiska, språkligt och idiomatiskt korrekt för att ge poäng. Poäng ges inte för ”utmärkt”_____ att äntligen få bestämma allt själv, frihet. Inga föräldrar som säger vad du skall</p>
---	--

<p>itse päättää millaiset verhot haluaa, tai mihin sohva sijoitetaan. Tilanne voi tuntua samanaikaisesti [7] hyvin vapauttavalta ja hauskalta sekä tylsältä ja vaikealta. Voit tuntea koti-ikävää, ahdistusta ja pelkoa, kun et asu enää [8] lapsuudenkodissasi. On tavallista, että nämä tunteet vaihtelevat ja tulevat vuorotellen. Voit tuntea olevasi tunteiden vuoristoradassa, mutta tämä [9] on täysin luonnollista uudessa tilanteessa.</p>	<p>göra och du får äta vad du vill, när du vill. Det kanske är roligt att få [6] <i>__ta mer ansvar (själv)/ ta ansvar__</i></p> <p><i>Här måste ordföljden vara korrekt: ta ansvar</i></p> <p><i>själv_____</i> och vara vuxen. Och roligt att äntligen själv få skapa ett eget hem, bestämma hurdana gardiner det skall vara och var soffan skall stå. Samtidigt som det känns [7] <i>__väldigt befriande / frigörande_____</i> och roligt kan det också kännas tråkigt och svårt. Kanske du känner hemlängtan, oro och rädsla över att inte bo [8] <i>__hemma längre/ i ditt barndomshem / i barndomshemmet_____</i> längre. Det är vanligt att de här känslorna ändras och förekommer om vartannat. Det kan kännas som om dina känslor åker bergochdalbana, men det är [9] <i>__det är bara / helt naturligt i en ny situation / den nya situationen_____</i>.</p>
--	--

Källor: Utdrag ur Ida Asplunds *Flytta hemifrån-guide* och *Kotoa muuttajan opas*. Raseborgs ungdomar. Raaseporin nuoret. 2014. [www, senast hämtade 7.4.2017]. Den svenska texten är lätt bearbetad.

[1] – [8] = 0–1 poäng per fråga.

[9] = 0–2 poäng